

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลง : ทักษะของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานครเป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่นหญิงในปัจจุบัน และศึกษาแนวทางว่าวัยรุ่นหญิงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอย่างไรในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยได้นำเสนอระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คื วัยรุ่นหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 15-18 ปี

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนในกรุงเทพมหานครจำนวน 8 โรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะออกแบบสอบถามกับวัยรุ่นหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 15 -18 ปี จำนวน 8 โรงเรียน ๆ ละ 50 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วัยรุ่นหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีอายุ 15-18 ปี จำนวน 10 คน เพื่อประกอบการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัยรุ่น โดยเจาะจงไปยังกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นหญิง ผู้วิจัยพบว่าไม่มีงานวิจัยที่นำเสนอแนวทางการพัฒนาวัยรุ่นหญิงโดยตรง ผู้วิจัยจึงได้ทำการสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และรวบรวมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและสามารถนำมาปรับให้เหมาะสมกับงานวิจัยครั้งนี้
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัดและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจะได้ทำการสร้างเครื่องมือที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับข้อความให้เหมาะสมสามารถวัดได้อย่างครอบคลุมประเด็นที่ต้องการ และมีความเที่ยงตรง (Validity)
4. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับวัยรุ่นหญิงกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) โดยในการวิเคราะห์ได้กำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามดังกล่าวน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2541) พบว่า ทศนคติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .829 และพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .899 และพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .934

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความสะดวกของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ผู้ศึกษามีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพราะแบบสอบถามทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจในภาพรวมของกลุ่มวัยรุ่นหญิง และแบบสัมภาษณ์นั้นจะทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจปัญหาเชิงลึกของวัยรุ่นหญิง และเข้าใจแนวคิดที่นอกเหนือจากประเด็นที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ในแบบสอบถามเพื่อเป็นประโยชน์ใน

การวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ (Interview guide) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ และใช้เครื่องบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ (โดยขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อน ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ยินยอมผู้วิจัยใช้การจดบันทึกในการสัมภาษณ์) โดยประเด็นสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลทั่วไปของวัยรุ่นหญิง

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิต เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยทั่วไปของวัยรุ่นหญิง ได้แก่ ลักษณะการแต่งกาย การประพฤติปฏิบัติ ภาษาพูด และความคิดจิตใจ ของวัยรุ่นหญิง

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตโดยทั่วไปของวัยรุ่นหญิง ได้แก่ อิทธิพลจากสื่อ การอบรมเลี้ยงดู สุขภาพจิต ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นหญิงและบิดามารดา การคบเพื่อน และทัศนคติต่อชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย

ตอนที่ 4 ความต้องการของวัยรุ่นหญิง เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับความต้องการของวัยรุ่นหญิงเพื่อเสนอแนะถึงผู้ที่เกี่ยวข้องและตัวของวัยรุ่นหญิงเอง

2. แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของวัยรุ่นหญิง มีข้อคำถามให้เลือกตอบ และเติมข้อความ โดยข้อคำถามมีทั้งหมด 9 ข้อ ได้แก่ 1) อายุ 2) คติประจำใจ 3) รายได้ต่อเดือน 4) แหล่งที่มาของรายได้ 5) สถานภาพของบิดาและมารดา 6) บุคคลที่วัยรุ่นหญิงอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน 7) จำนวนพี่น้องในครอบครัว และลำดับการเกิด 8) สถานภาพครอบครัว ได้แก่ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของ บิดา มารดา และผู้อุปการะ (ถ้ามี) 9) บุคคลที่จะปรึกษาเมื่อประสบปัญหา

ตอนที่ 2 ทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับ ทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมของวัยรุ่นหญิงภายใต้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคม ได้แก่ ลักษณะการแต่งกาย การประพฤติปฏิบัติ ภาษาพูด และความคิดจิตใจ ของวัยรุ่นหญิง โดยข้อคำถามเป็นการวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับ ได้แก่ “มากที่สุด” “มาก” “ปานกลาง” “น้อย” และ “น้อยที่สุด” โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ข้อความเชิงบวก

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

มากที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

และมีเกณฑ์การแปลงผลคะแนนเฉลี่ยเป็นอันตรภาคชั้นดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร} &= \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลงผลคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง

4.21-5.00	หมายถึง	มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต เป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับลักษณะจิตใจ ความรู้สึก และสภาวะแวดล้อมของวัยรุ่นหญิง ที่มีอิทธิพลกับการดำเนินชีวิตของตนเองภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม ได้แก่ 1) สุขภาพจิต 2) ทศนคติต่อชนบธรรมเนียมประเพณีไทย 3) การอบรมเลี้ยงดู 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา 5) ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นหญิงและบิดามารดา 6) การคบเพื่อน 7) โรงเรียน 8) อิทธิพลจากสื่อ และ 9) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยข้อคำถามเป็นการวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับ ได้แก่ “มากที่สุด” “มาก” “ปานกลาง” “น้อย” และ “น้อยที่สุด” โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ข้อความเชิงบวก

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

มากที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

และมีเกณฑ์การแปลงผลคะแนนเฉลี่ยเป็นอันตรภาคชั้นดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} &= \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลงผลคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง

4.21-5.00	หมายถึง	มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในระดับปานกลาง

1.81-2.60 หมายถึง มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในระดับน้อย

1.00-1.80 หมายถึง มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลง : ทักษะ

ของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานคร เป็นข้อคำถามที่ถามความต้องการของวัยรุ่นเพื่อเสนอแนะถึงผู้ที่เกี่ยวข้องและตัวของวัยรุ่นหญิงเอง โดยข้อคำถามเป็นการถามถึงสิ่งที่วัยรุ่นหญิงต้องการจาก 1) บิดามารดา หรือผู้ปกครอง 2) สังคมสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ไกลออกไป และ 3) สื่อมวลชนซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถเข้าถึงวัยรุ่นได้อย่างรวดเร็วและทวีความสำคัญขึ้นในสังคมข่าวสารไร้พรมแดนอย่างปัจจุบัน ข้อคำถามในแบบสอบถามตอนนี้ต้องการให้วัยรุ่นแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพื่อเป็นแนวทางการเสนอแนะต่อไป โดยข้อคำถามเป็นการวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับ ได้แก่ “มากที่สุด” “มาก” “ปานกลาง” “น้อย” และ “น้อยที่สุด” โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ข้อความเชิงบวก

มากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

มาก ให้คะแนน 4 คะแนน

ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

น้อย ให้คะแนน 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ

มากที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

มาก ให้คะแนน 2 คะแนน

ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

น้อย ให้คะแนน 4 คะแนน

น้อยที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

และมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยเป็นอันตรภาคชั้นดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} &= \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง

4.21-5.00	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีความต้องการในระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาขอจดหมายแนะนำตัวจากหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สตรีศึกษา) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามและ แบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นได้ทำการนัดหมายเวลากับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษาเลือก และผู้ศึกษาเดินทางไปสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วนของประเด็นข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์

แหล่งที่มาของข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ศึกษาได้ทำการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในส่วนประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่มีการลงในลักษณะบทความงานวิจัย และผลสำรวจโดยทำการสืบค้นจากห้องสมุดต่าง ๆ และจากการสืบค้นข้อมูลใน Internet
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยผู้วิจัยเข้าไปสัมภาษณ์ โดยใช้ (Interview guide) กับกลุ่มตัวอย่าง 10 คน และใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วจะนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ชุดคือ

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำมาตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล และทำการสรุปวิเคราะห์

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งสองชุดมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ร่วมกันเพื่ออธิบายถึง
การพัฒนาตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลง : ทักษะของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานครและวิเคราะห์
ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่นหญิงในปัจจุบัน และเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
ตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลง